

Zoster (giời leo)

Tác Giả: Bác Sĩ Nguyễn Trần Hoàng
Thứ Hai, 08 Tháng 11 Năm 2010 12:21

Chị ng ng a i ng i n

Hỏi: Tôi năm nay 62 tuổi, vừa mắc bệnh giời leo cách đây ba tháng. Hiện nay cũng còn đau rất ở vùng bệnh giời leo, dù là cũng có bớt nhiều so với lúc đang bùng nổ.

Tôi nghe nói hiện nay đã có thuốc ngừa giời leo. Tôi đã bắt bệnh rồi, có nên chích hay không? Và cũng xin bác sĩ giới thiệu cách nhận biết bệnh giời leo, tại sao bùng, cách chữa và phòng ngừa thế nào? Nên uống gì để ngừa bệnh này?

Ngoài ra, để phòng bệnh hơn chữa bệnh, người lớn còn có thể và nên chích ngừa những bệnh gì khác?

Đáp:

Zoster

ADAM.

Zoster (giời leo)

Tác Giả: Bác Sĩ Nguyễn Trần Hoàng
Thứ Hai, 08 Tháng 11 Năm 2010 12:21

Theo Hội Đồng Cố Vấn Chuyên Ngành Hoa Kỳ (Advisory Committee on Immunization Practices -ACIP), cũng đã đề xuất chu trình tiêm chủng tại Hội Các Bác Sĩ Gia Đình Hoa Kỳ (American Academy of Family Physician), Hội Các Bác Sĩ Sản Phụ Khoa Hoa Kỳ (American College of Obstetricians and Gynecologist), và Hội Các Bác Sĩ Hoa Kỳ (American College of Physicians), sau đây là những thuốc chủng đang được khuyến cáo cho người lớn.

-Tetanus, diphtheria, pertussis (Td/Tdap - uốn ván, bạch hầu, ho gà)

-Human papilloma virus (HPV- chủng ngừa ung thư cổ tử cung)

-Measles, mump, rubella (sởi, quai bị, sởi tay chân ban rubella)

-Varicella (trái rạ)

-Influenza (cúm - chủng ngừa cúm ch không phải chủng ngừa cúm mùa và cúm)

-Pneumococcal (polysaccharide - ngừa viêm phổi - chủng không phải lao phổi)

-Hepatitis A (viêm gan do siêu vi trùng viêm gan A)

-Hepatitis B (viêm gan do siêu vi trùng viêm gan B)

-Meningococcal (viêm màng não)

-Zoster (giời leo)

Zoster (giời leo)

Tác Giả: Bác Sĩ Nguyễn Trần Hoàng
Thứ Hai, 08 Tháng 11 Năm 2010 12:21

Cần chú ý là herpes zoster này chỉ cho người lớn, tức là từ 19 tuổi trở lên. Herpes zoster chỉ cho người lớn cho đến 19 tuổi được xếp vào loại chỉ định cho trẻ em.

Một liều duy nhất của thuốc herpes zoster của giời leo được khuyến cáo cho người lớn từ 60 tuổi trở lên, dù là trẻ em đã từng bị giời leo hay chưa.

Hiện nay (tháng 10, năm 2010), hãng Merck, là hãng sản xuất thuốc herpes zoster của giời leo này, đang xin phép FDA (U.S. Food and Drug Administration) cho sản phẩm thuốc herpes zoster của người lớn từ 50 đến 59 tuổi, vì nghiên cứu gần đây của họ cho thấy người lớn tuổi này, từ phòng bệnh herpes zoster của thuốc lên đến gần 70 phần trăm. Họ mong đợi rằng nghiên cứu này sẽ được CDC chú ý và đưa vào kho thuốc của năm 2011.

Người lớn tuổi và các tình trạng đau yếu miễn tính cũng có thể herpes zoster của thuốc này, trừ khi có herpes chỉ định hay herpes tình trạng của người trẻ khi chích herpes của thuốc này.

Các herpes chỉ định (tức là các tình trạng khi nào cho việc chích thuốc này có thể gây ra nguy hiểm cho bệnh nhân, do đó, họ không nên dùng thuốc này) bao gồm: herpes zoster đã từng bị dị ứng với các thành phần của thuốc này hoặc chất gelatin, đã từng bị sốc thuốc (anaphylactic/anaphylactoid reaction) với neomycin, bệnh ung thư máu (leukemia hoặc lymphoma), suy giảm miễn dịch, ví dụ như bệnh nhiễm HIV, đang bị lao mà chưa điều trị, có bệnh hoặc dị ứng có bệnh trong vòng 3 tháng.

Cần thận trọng khi chích nếu đang bị các bệnh cấp tính và đang sốt.

Giời ăn, hay giời leo, hay giời bò, tiếng Anh gọi là shingles hoặc herpes zoster hoặc (đơn giản hơn) zoster, không phải là herpes đơn giản. Theo thống kê, có khoảng 20 phần trăm của người lớn tuổi sẽ bị giời ăn một lần nào đó trong cuộc đời.

Giời, là một cơn trùng ngứa ngáy như con rít to. Có lẽ vì các triệu chứng của zoster tạo ra các cơn ngứa kéo dài thành đợt ngứa như triệu chứng gây ra do việc con giời bò lên người của một người và gây ra các cơn ngứa đau rất do chất độc (?axít) tiết ra từ các chân, lông và cơ thể của nó, mà người xa (nghĩ và) gọi bệnh này là do giời leo hay chẳng?

Zoster (giời leo)

Tác Giả: Bác Sĩ Nguyễn Trần Hoàng
Thứ Hai, 08 Tháng 11 Năm 2010 12:21

Thật ra, giời leo là hậu quả của virus tái hoạt (reactivation) của virus gây bệnh trái rạ (chicken pox) thời trẻ khi ta còn nhỏ.

Virus gây ra bệnh trái rạ là varicella zoster. Một khi ta đã bị trái rạ, varicella zoster sẽ “nằm vùng” ẩn trong các mô thần kinh của cơ thể suốt đời. Giời leo xảy ra khi varicella “tái xuất giang hồ” khi gặp “thời cơ.” “Thời cơ” này thường là khi sức đề kháng của cơ thể suy yếu đi. Do đó giời leo thường xảy ra ở người lớn tuổi và những người bị suy giảm miễn dịch như các bệnh nhân SIDA, đang điều trị ung thư, trong lúc đang bị stress, vân vân.

Như vậy là virus gây ra giời leo không lây để gây giời leo ở người khác ngay lập tức. Nếu một người chưa có sức đề kháng với virus bệnh trái rạ, nếu bị lây virus từ người đang bị giời leo, người đó sẽ bị trái rạ vào lúc đó. Giời leo chỉ có thể xảy ra rất lâu sau đó khi virus này tái hoạt.

Vì varicella “nằm vùng” ở các mô thần kinh, khi chúng “quậy” lên, đầu tiên bệnh nhân sẽ có các cảm giác đau như ngứa đầu thần kinh, tức là tê tê, nóng nóng, rần rần, buốt buốt ở vùng chi phối của nhánh thần kinh đó. Sau khoảng ba ngày mới phát ra các ban đỏ và mụn nước, mụn nước có khi to bằng cẳng bàn tay. Vùng bị ngứa và mụn nước rất đau đớn, có khi quần áo dính vào cũng chịu không nổi. Ngay cả dù không điều trị, thường mụn nước cũng sẽ tự vỡ, khô mại trong vòng hai đến bảy ngày. Mài thường mọc hằn trong vòng một tháng. Tùy theo mụn nước lớn hay nhỏ và cách giữ vệ sinh, có thể không để lại sẹo, hoặc để lại sẹo lớn hay nhỏ. Vì virus varicella thường chui công vào một nhánh thần kinh nên thường bệnh nhân chỉ bị các tổn thương nói trên ở một bên của cơ thể, theo vùng thần kinh bị ảnh hưởng.

Giời leo thường đi kèm với mệt mỏi, sốt nhẹ và ê ẩm mình mẩy như trong các trường hợp nhiễm virus khác.

Sau khi vết thường mọc mại, bệnh nhân có thể vẫn còn đau. Khoảng 10 phần trăm bệnh nhân sẽ phải chịu đựng các cơn đau kéo dài, gọi là post herpetic neuralgia. Các cơn đau “hậu giời leo” này có thể kéo dài nhiều tháng, đôi khi có thể nhiều năm, thường gặp hơn ở người lớn tuổi, và có thể hạn chế được bằng cách trị liệu giời leo bằng thuốc chống virus sớm và thích hợp.

Ngoài ra, một số bệnh chứng có thể xảy ra làm mù mắt, điếc, liệt một nửa cơ thể do virus chui công vào các vùng thần kinh này. Do đó, nếu thấy giời leo lan đến gần mắt, vào tai, nên đến bác sĩ chuyên khoa càng sớm càng tốt.

Zoster (gi i leo)

Tác Giả: Bác Sĩ Nguyễn Trần Hoàng
Thứ Hai, 08 Tháng 11 Năm 2010 12:21

Các triệu chứng đau đớn và biến chứng của gi i leo có thể được nhận biết nếu bạn nhận được chẩn đoán sớm, bác sĩ cho uống thuốc chống virus sớm (trong vòng ba hay tối đa là bảy ngày) và điều trị.

Các biến chứng cũng có thể tránh được khi được điều trị đúng phòng ngừa sớm. Cũng có nhiều thuốc giúp giảm bớt các triệu chứng đau “h u gi i leo.” Các thuốc này có nhiều tác dụng phụ và cần được khám và theo dõi cẩn thận.

Thân mến